

Lær at dirigere

Lærervejledning

Udgivelsesår: 2021

Trin: 3.-5. klasse

Fag: Musik

Sider i alt: 5

LÆR

DR

Skole

OBS. Inden du printer denne vejledning ud, så vær opmærksom på, at den indeholder hyperlinks, som kun kan tilgås digitalt.

Antal lektioner

Lær at dirigere #1 1 lektion	Lær at dirigere #2 1-2 lektioner	Lær at dirigere #3 1 lektion	Lær at dirigere #4 1 lektion	Lær at dirigere #5 1 lektion
--	--	--	--	--

Fælles Mål

[Find Fælles Mål og læringsmål til musik her.](#)

Om forløbet

Formålet med materialet er at give eleverne en værktøjskasse, så de selv kan kaste sig ud i at dirigere.

I dette dirigentkursus for børn lærer dine elever om mange af de ting, en dirigent skal have styr på: dynamik, puls, tempo, timing og forskellige udtryk og følelser. Dyk ned i en verden af vidunderlig musik og giv eleverne en tro på, at de sagtens kan dirigere – det gælder bare om at åbne sit sind og kaste sig ud i det. Afslut forløbet med at tildele dine elever et [kursusdiplom](#).

'Lær at dirigere' består af fem videoer med tilhørende opgaver, der svarer til cirka fem undervisningslektioner. I skal arbejde med et gennemgående musikstykke – starten af Peter Tjajkovskijs 5. symfoni. Musikken er sangbar, og så er den et godt udgangspunkt til at vise dirigentens rolle i et orkester. Her følger en kort beskrivelse af indholdet.

Undervisningsmaterialet er udviklet i samarbejde med Malko Konkurrencen.

HVAD ER MALKO KONKURRENCEN?

- DR Symfoniorkestrets dirigentkonkurrence for unge dirigenter under 34 år
- Deltagerne kommer fra hele verden
- Foregår hvert tredje år
- www.malkocompetition.dk

Lær at dirigere #1

[Find indholdet her](#), og [print quizen](#) om komponisten Peter Tjajkovskij, samt hvad det vil sige at komponere.

Se videoklipet, der præsenterer de unge dirigenter Adam og Johanne. I videoen lærer eleverne også den russiske komponist Peter Tjajkovskij at kende.

OPGAVE: Quiz-tid

Nu skal eleverne udfylde quizen. Alle svarene findes i videoen – så det er bare om at lytte godt efter!

Lær at dirigere #2

[Find indholdet her.](#)

Nu skal eleverne selv i gang med at dirigere, men inden da, vil det være en god idé at lave nogle sjove øvelser med børnene, så de er bevidste om nogle af de parametre, der er vigtige for at blive en god dirigent.

OPGAVE 1: Opmærksomhed på timing

De fleste ved, hvad det er at "tyvstarte". Tal med børnene om, hvorfor man tyvstarter. Er det fordi, man bare vil komme først? Eller kan det være, fordi man ikke kan forudsige, hvornår man må starte?

Bed nu børnene stille sig op på en stol. De skal hoppe ned, når du siger "klar, parat, start, hop!"

Forsøg at ændre din timing, så du ikke gør det i samme puls. Børnene vil forhåbentlig opleve, hvor vigtigt det er, at man tæller for i puls, hvis det skal være naturligt og nemt at starte samtidig – uden at nogen tyvstarter.

OPGAVE 2: Opmærksomhed på puls

Eleverne ved sikkert allerede, hvad puls i musikken betyder, men som dirigent er det vigtigt, at pulsen – "musikkens hjerteslag" – er tydelig og bevidst.

Spil forskellige musiknumre for klassen og find i fællesskab frem til musikkens puls. Klap den eller bevæg jer rundt på gulvet i puls.

Find gerne musik fra forskellige genrer – og for en højere sværhedsgrad: måske noget i skiftende taktarter? Her er nogle eksempler:

- [Offenbach: fra Orfeus i underverdenen](#) (går i fire slag, 4/4)
- [D. Shostakovich: Waltz No 2](#) (går i 3 slag, 3/4)

OPGAVE 3: Så skal I dirigere

Se videoklipet, hvor Adam og Johanne dirigerer ungdomsorketret Dusika. Dirigenterne fortæller og viser også, hvordan man dirigerer sange, der går i fire slag. Eleverne skal øve deres dirigentbevægelser sammen med Adam og Johanne i videoen.

Herefter skal eleverne dirigere hinanden. Find en sang – gerne en yndlingsang – som klassen kan udenad.

I videoen lærer eleverne at dirigere i fire slag, og hvis I skal bruge det til noget, er det derfor vigtigt, at sangen også går i fire slag, og at der ikke er optakt. Det er nemlig sværere for børnene at sætte sangen i gang, hvis den starter med optakt.

Lad eleverne skiftes til at dirigere hinanden. Del eventuelt klassen i to grupper, så alle får lov til at prøve at dirigere en gruppe.

4/4-sange uden optakt:

- Buster
- Gi' os lyset tilbage
- Kære linedanser
- Mester Jacob
- Midt om natten
- Puff, den magiske drage
- Sensommervise
- Æblemand

Opmærksomhedspunkt:

Dirigenten skal trække vejret sammen med sangerne, så de starter samtidig. Lad også hver dirigent prøve flere gange, og husk dem på, at det er helt ok at lave fejl – det er den måde, man bliver bedre på.

Lær at dirigere #3

[Find indholdet her.](#)

Noget af det, der er spændende ved at være dirigent, er, at man kan styre musikken i den retning, man ønsker det. Et vigtigt element i dette er musikkens tempo, og det er det, du skal have fokus på og det, som eleverne skal lære om i videoen.

Se videoen med eleverne, og tal om spørgsmålene i plenum.

OPGAVE: Dirigér i forskellige tempi

I videoen siger Johanne, at sørgelig musik ofte går langsomt, mens glad musik går hurtigere. Find eksempler på dette. Hvis du mangler idéer, er der nogle bud fra symfoniorkestrets verden her:

- Glad musik: [G. Bizet: Les Toréadors](#)
- Trist musik: [P. Tjajkovskij: 2. sats fra hans 5. symfoni](#) (lyt til hornsoloen frem til 2:07)

Lyt til eksemplerne, og dirigér gerne til musikken, så eleverne får den fysiske fornemmelse af forskellige tempi. Tal med eleverne om musikkens karakter, der tit kan pege i en bestemt retning.

Vælg herefter en sang, som eleverne kan udenad, og meget gerne en, som enten er langsom eller hurtigt. Forsøg først at dirigere den i "normalt tempo" og prøv derefter at lade dirigenten ændre tempoet.

Opmærksomhedspunkt:

Overdriv gerne, men hold hele tiden fokus på, at det er dirigenten, der styrer og ikke koret. Tal efterfølgende med eleverne om deres oplevelse af de forskellige tempi og om, hvad ændringerne gør ved musikken.

Lær at dirigere #4

[Find indholdet her.](#)

Så er vi nået til endnu et af musikkens parametre, som en dirigent også skal have styr på: dynamikken.

Se videoklipet, hvor Johanne og Adam gør sig meget umage med at vise musikerne, om de skal spille svagt eller kraftigt. De viser dynamikken med deres kropssprog. Små bevægelser og lukket kropssprog gør, at man intuitivt spiller helt svagt, mens store bevægelser og åbent kropssprog signalerer kraft og styrke.

OPGAVE: DIRIGÉR MED DYNAMIK

Lav jeres eget orkester i klassen. Benyt xylofoner, klokkespil, trommer og slagtøjsinstrumenter.

Start med at lave lydcollager, så eleverne finder sig til rette på instrumenterne. I skal ikke nødvendigvis indstudere melodier eller særlige arrangementer, da det er vigtigt, at orkestret kan have øjne på dirigenten hele tiden.

Endnu en gang skiftes eleverne til at dirigere kammeraterne men denne gang med dynamikken i centrum.

Opmærksomhedspunkt:

Lad eleverne eksperimentere og mærke effekten af deres ageren som dirigent – og husk: man kan godt spille både hurtigt og svagt på en gang.

Lær at dirigere #5

[Find indholdet her.](#)

Indtil nu har vi splittet Tjajkovskijs musik op i små stykker, som har skullet hjælpe dig med at lære eleverne om de forskellige parametre, en dirigent skal forholde sig til og øve sig i. I den sidste video skal I nu opleve orkestret spille Tjajkovskijs musik i sammenhæng.

Se filmen sammen med eleverne og diskuter efterfølgende, om I kan se, at Adam og Johanne både sætter musikerne godt i gang, dirigerer langsomt, hurtigt, svagt og kraftigt, og om I synes, at det lykkes dirigenter og musikere at give jer en god musikalsk oplevelse i fællesskab.

Musikken er et uddrag af 1. sats fra Tjajkovskijs 5. symfoni. Den er delt op i to meget forskellige afsnit – en langsom, stille start og en hurtigere og gradvist kraftigere del. Hele det samlede stykke, vi bruger, varer 5½ minutter.

Hvis du ønsker at høre hele symfonien med dine elever, kan du finde den her med DR Symfoniorkestret: [Tjajkovskij: symfoni nr. 5](#) (hele første sats varer frem til 16:35).

AFSLUTNING PÅ FORLØB

Som en afslutning på forløbet, kan I samle alle de ting, I har arbejdet med.

Lad dirigenterne dirigere deres yndlingssang og lad dem frit forholde sig til de musikalske elementer puls, tempo, dynamik og udtryk.

Til sidst kan du [printe et diplom ud](#) til alle elever for gennemført dirigentkursus.